

УДК 336.14:352

DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.3.26>

JEL Classification: H72, O18, R58

Ющик Ю.В.,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4482-2201>,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів*

ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Yushchik Yu.V.,
*candidate for the third (educational and scientific) level
of higher education in the specialty 072 Finance, banking,
insurance and stock market,
Lviv Polytechnic National University, Lviv*

FINANCIAL AND INVESTMENT SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES UNDER WARTIME CONDITIONS

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку територіальних громад України відбувається в умовах повномасштабної війни, що зумовлює суттєве ускладнення фінансово-економічних процесів на місцевому рівні. Воєнні дії призвели до зменшення податкової бази, руйнування інфраструктури, зростання соціальних видатків і перерозподілу бюджетних ресурсів на потреби оборони та безпеки. У цих умовах фінансово-інвестиційне забезпечення розвитку територіальних громад набуває критичного значення, оскільки саме від його ефективності залежить спроможність громад забезпечувати безперервність надання публічних послуг, підтримувати економічну активність і формувати основу для післявоєнного відновлення.

Традиційні механізми фінансування місцевого розвитку, що ґрунтувалися на стабільних бюджетних надходженнях і прогнозованих інвестиційних потоках, в умовах воєнної економіки виявилися малоефективними. Значна частина громад функціонує в режимі фінансової адаптації, що характеризується високою невизначеністю, нестабільністю доходів і необхідністю оперативного перерозподілу ресурсів. За таких умов особливої актуальності набуває формування адаптивної системи фінансово-інвестиційного забезпечення, здатної поєднувати бюджетні, позабюджетні та інвестиційні джерела з урахуванням ризиків воєнного періоду. Відсутність цілісного підходу до управління фінансовими та інвестиційними потоками призводить до фрагментарності рішень, зниження інвестиційної привабливості територій і посилення міжрегіональної диференціації розвитку.

Таким чином, актуалізується наукова проблема обґрунтування фінансово-інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад в умовах воєнного періоду з урахуванням обмеженості ресурсів, підвищених ризиків та потреби у відновленні соціально-економічного потенціалу громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі фінансово-інвестиційне забезпечення розвитку територіальних громад у воєнний період досліджується переважно у трьох площинах: трансформація доходної бази місцевих бюджетів і ролі міжбюджетних трансфертів; оцінювання фінансової спроможності громад як умови їхньої стійкості та конкурентоспроможності; обґрунтування інструментів залучення бюджетних і позабюджетних інвестиційних ресурсів. У цьому контексті праці П. Сенища і П. Фугело [1], Ю. Голинського [2], Ю. Негоди [3], Н. Волкової [4], Р. Фросіяка [5] зосереджені на бюджетній адаптації громад до воєнних викликів, тоді як Х. Горбова [6], О. Чакій, В. Мінкович, В. Письменний [7], П. Жук і З. Сірик [8] акцентують увагу на фінансово-інвестиційних ресурсах, принципах управління та інституційній спроможності громад до реалізації інвестиційної політики. Попри наявність значного масиву публікацій, у науковій літературі досі не сформовано цілісного підходу до фінансово-інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад в умовах війни. Більшість праць зосереджена або на аналізі доходної бази місцевих бюджетів, міжбюджетних трансфертів і бюджетної адаптації громад до воєнних викликів, або на окремих аспектах інвестиційного потенціалу та управління фінансовими

* *Наук. керівник: Бондарчук М.К. – д-р екон. наук, професор*

ресурсами. Внаслідок цього бюджетна, інвестиційна та інституційно-управлінська складові розвитку громад найчастіше розглядаються відокремлено, а не як взаємопов'язана система. Окремого поглибленого вивчення потребують інституційні механізми поєднання бюджетних і позабюджетних джерел розвитку громади, зокрема грантів, державно-приватного партнерства, муніципальних запозичень, місцевих фондів розвитку, цільових інвестиційних програм і сучасних фінансових інструментів.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування підходів до фінансово-інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад України в умовах воєнного періоду з урахуванням обмеженості ресурсів, підвищених ризиків та необхідності забезпечення життєстійкості громад. Для досягнення поставленої мети у статті передбачено: узагальнити теоретичні підходи до фінансово-інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад; визначити специфіку функціонування фінансових та інвестиційних механізмів у воєнний період; обґрунтувати напрями підвищення ефективності використання фінансових та інвестиційних ресурсів громад в умовах воєнної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах воєнного стану система фінансового та інвестиційного забезпечення територіальних громад набуває рис динамічної моделі, що формується під впливом нестабільності зовнішнього середовища та обмеженості ресурсів. Її функціонування визначається не лише обсягами доступних фінансових ресурсів, а й здатністю органів місцевого самоврядування оперативно перерозподіляти їх відповідно до пріоритетів безпеки та соціальної підтримки. У цьому контексті домінуючими напрями використання коштів стають заходи, спрямовані на підтримання базових умов життєдіяльності населення та відновлення порушених інфраструктурних зв'язків, що, своєю чергою, звужує можливості реалізації капіталомістких проєктів розвитку. Це зумовлює необхідність пошуку нових підходів до формування інвестиційного потенціалу громад, орієнтованих на поєднання короткострокових потреб із довгостроковими цілями відновлення [2].

Сьогодні приватні інвестиції характеризуються високою волатильністю та схильністю до скорочення, що зумовлено підвищеними безпековими ризиками. Натомість зростає роль міжнародної фінансової допомоги, грантових програм та цільових інвестицій, спрямованих на підтримку життєстійкості громад і підготовку до післявоєнного відновлення. У цих умовах особливого значення набуває здатність органів місцевого самоврядування формувати інституційні умови для ефективного залучення та використання таких ресурсів, зокрема через розробку інвестиційних паспортів громад, проєктний підхід та стратегічне планування.

Воєнний період актуалізує необхідність переходу від традиційної моделі інвестиційного розвитку до адаптивної, що поєднує короткострокові антикризові заходи з довгостроковими цілями відновлення та модернізації. У цьому контексті фінансово-інвестиційне забезпечення має ґрунтуватися на принципах гнучкості, пріоритетності та ризик-орієнтованого управління. Формування портфеля інвестиційних проєктів громад повинно здійснюватися з урахуванням їхньої соціально-економічної значущості, рівня ризику та потенціалу мультиплікативного ефекту для місцевої економіки [3].

Фінансово-інвестиційне забезпечення розвитку територіальних громад в умовах воєнного періоду формується під впливом глибоких структурних зрушень у системі публічних фінансів, трансформації інвестиційних потоків та зміни пріоритетів соціально-економічного розвитку. Воєнний стан об'єктивно обмежує можливості традиційного економічного зростання громад, водночас підвищуючи значення фінансової стійкості, адаптивності та здатності органів місцевого самоврядування оперативно реагувати на кризові виклики. У цих умовах фінансово-інвестиційне забезпечення розвитку територіальних громад слід розглядати як інструмент забезпечення життєстійкості територій та мінімізації негативних соціально-економічних наслідків війни.

Адже, якщо раніше бюджетні ресурси спрямовувалися як на покриття поточних потреб, так і на реалізацію стратегічних ініціатив розвитку, то нині домінуючим стає їх спрямування на вирішення першочергових соціальних і безпекових завдань. Зокрема, зростає частка видатків, пов'язаних із підтримкою населення, яке постраждало від воєнних дій, забезпеченням потреб внутрішньо переміщених осіб, утриманням об'єктів життєзабезпечення та фінансуванням заходів, спрямованих на підвищення рівня безпеки територій. Така переорієнтація бюджетних потоків призводить до скорочення частки капітальних видатків, що обмежує інвестиційні можливості громад і посилює залежність від зовнішніх джерел фінансування [5; 6].

Водночас воєнний період актуалізує необхідність перегляду підходів до управління бюджетними ресурсами громад. В умовах нестабільних доходів, високої волатильності податкових надходжень та зростання видаткового навантаження особливого значення набувають механізми пріоритетного бюджетування, програмно-цільового підходу та середньострокового фінансового планування. Фінансова політика територіальних громад повинна ґрунтуватися на принципах концентрації ресурсів на найбільш критичних напрямках розвитку, що забезпечують мультиплікативний соціально-економічний ефект і створюють передумови для післявоєнного відновлення.

Варто зазначити, що приватні інвестиції, які в мирний час виступали одним із ключових драйверів місцевого економічного розвитку, у воєнних умовах суттєво скорочуються або переорієнтовуються на відносно безпечні території. Це зумовлює посилення територіальної

диференціації інвестиційної активності та поглиблення соціально-економічних диспропорцій між громадами. У таких умовах зростає роль альтернативних джерел інвестиційного забезпечення.

Міжнародні фінансові інструменти в умовах воєнного періоду виконують подвійну функцію: з одного боку, вони забезпечують фінансування невідкладних потреб громад, з іншого – формують інституційну основу для реалізації інвестиційних проєктів, орієнтованих на відбудову та модернізацію територій. Водночас ефективність використання таких ресурсів значною мірою залежить від інституційної спроможності органів місцевого самоврядування, наявності якісно підготовлених проєктів та здатності забезпечити прозоре управління фінансовими потоками. Недостатній рівень проєктної компетентності та обмежені адміністративні ресурси громад часто стають стримуючим чинником залучення інвестицій, навіть за наявності потенційних джерел фінансування.

У цьому контексті фінансово-інвестиційне забезпечення розвитку територіальних громад доцільно розглядати як інтегровану систему, що поєднує бюджетні, інвестиційні та інституційні механізми управління ресурсами. Така система повинна враховувати специфіку воєнного періоду, зокрема підвищений рівень ризиків, обмеженість фінансових ресурсів та необхідність швидкого реагування на зміну зовнішніх умов. Важливою складовою цієї системи є ризик-орієнтований підхід до планування інвестиційної діяльності, який передбачає оцінювання фінансових, безпекових та інституційних ризиків на етапі відбору та реалізації проєктів розвитку.

Для систематизації фінансово-інвестиційних інструментів розвитку територіальних громад у воєнний період доцільно здійснити їх узагальнення за джерелами фінансування, цільовим спрямуванням та функціональною роллю у забезпеченні життєстійкості громад (табл. 1).

Таблиця 1

Фінансово-інвестиційні інструменти розвитку територіальних громад в умовах воєнного періоду

Група інструментів	Основні джерела фінансування	Цільове спрямування	Функціональна роль у розвитку громади
Бюджетні інструменти	Місцеві бюджети, міжбюджетні трансферти, субвенції	Фінансування соціальних видатків, утримання критичної інфраструктури	Забезпечення фінансової стабільності та безперервності надання публічних послуг
Інвестиційні інструменти	Приватні інвестиції, державно-приватне партнерство	Реалізація інфраструктурних та економічних проєктів	Формування економічного потенціалу та відновлення ділової активності
Міжнародна фінансова допомога	Гранти, кредити міжнародних фінансових організацій	Відновлення інфраструктури, гуманітарні та соціальні проєкти	Компенсація дефіциту внутрішніх ресурсів, підвищення життєстійкості громад
Проєктне фінансування	Цільові фонди, донорські програми	Реалізація локальних проєктів розвитку	Підвищення інституційної спроможності та ефективності використання ресурсів
Міжмуніципальне співробітництво	Спільні бюджети, консолідовані інвестиції	Спільні інфраструктурні та соціальні проєкти	Зниження фінансових ризиків і масштабування ефектів розвитку

Джерело: сформовано автором

Наведена типологія дозволяє зробити висновок, що в умовах воєнного періоду жоден із фінансово-інвестиційних інструментів не може забезпечити сталий розвиток громади ізольовано. Ефективність фінансово-інвестиційного забезпечення зумовлюється їхнім поєднанням у межах цілісної системи управління розвитком території. Особливу роль у цій системі відіграє міжмуніципальне співробітництво, яке дозволяє громадам об'єднувати ресурси, знижувати індивідуальні фінансові ризики та реалізовувати проєкти, недоступні для окремих територій.

В умовах воєнної економіки проблема ефективного використання фінансових та інвестиційних ресурсів територіальних громад набуває не лише управлінського, а й стратегічного значення. Це зумовлено тим, що громади одночасно виконують функції забезпечення базової життєстійкості населення, підтримання безперервності публічних послуг, співфінансування безпекових і відновлювальних заходів та формування передумов для повоєнного розвитку. За оцінкою RDNA4, загальна потреба у відновленні та реконструкції України станом на кінець 2024 року становила 524 млрд дол. США на наступне десятиліття, при цьому міжнародні інституції наголошують, що публічних ресурсів для покриття таких потреб недостатньо без системного залучення приватного та змішаного фінансування. За цих умов підвищення ефективності використання ресурсів на рівні громад має розглядатися як інструмент не лише бюджетної економії, а насамперед максимізації соціально-економічного результату від кожної залученої гривні чи інвестиційного ресурсу [9].

Першим напрямом такого підвищення є перехід до пріоритетно-результативної моделі бюджетного управління. У воєнний період місцевий бюджет перестає бути виключно фінансовим планом поточних видатків і трансформується в інструмент антикризового реагування, тому ресурсна концентрація має відбуватися навколо критично важливих функцій: соціального захисту, підтримки ВПО, утримання та відновлення критичної інфраструктури тощо. Саме тому доцільним є посилення програмно-цільового підходу, середньострокового фінансового планування та системи оцінювання результативності бюджетних програм. Ефективність у цьому випадку означає не просте скорочення витрат, а оптимізацію їх структури відповідно до реальних потреб громади, безпекових ризиків і перспектив відновлення. Такий підхід дає змогу зменшити розпорощення бюджетних коштів, підвищити керованість фінансових потоків та узгодити короткострокові рішення з довгостроковими цілями розвитку [10].

Другим напрямом є диверсифікація джерел фінансово-інвестиційного забезпечення та синхронізація бюджетних і позабюджетних ресурсів. Воєнна економіка загострює ризики залежності громад від одного або кількох бюджетотворюючих джерел, передусім податку на доходи фізичних осіб і трансфертів. Тому ефективність фінансової політики зростає тоді, коли громада поєднує власні доходи, державні субвенції, грантові ресурси, кошти міжнародної технічної допомоги, кредитні механізми, інструменти державно-приватного партнерства та інші форми залучення капіталу. У практичному вимірі це передбачає формування цілісного портфеля ресурсів розвитку, в якому бюджет виконує функцію базового стабілізатора, а інвестиційні, грантові й партнерські джерела – функцію каталізатора модернізації та відбудови. Саме така модель дозволяє зменшити навантаження на місцевий бюджет і водночас не зупиняти інвестиційний цикл громади навіть у період високої невизначеності [9].

Третім напрямом виступає посилення інституційної та проєктної спроможності органів місцевого самоврядування. У сучасних умовах доступ до значної частини фінансових та інвестиційних ресурсів залежить не лише від наявності потреб, а й від здатності громади підготувати якісний проєкт, обґрунтувати його пріоритетність, забезпечити прозору процедуру відбору, супроводжувати реалізацію та звітувати за результатами. Тому підвищення ефективності використання ресурсів неможливе без створення в громадах професійних проєктних команд, розроблення інвестиційних паспортів, підготовки типових техніко-економічних обґрунтувань, використання міжмуніципального співробітництва для спільних проєктів і формування постійного «банку проєктів» відновлення та розвитку. За такого підходу громада переходить від пасивного очікування зовнішнього фінансування до активного управління інвестиційними можливостями, що суттєво підвищує конверсію наявних ресурсів у реальні результати розвитку [11].

Четвертим напрямом є впровадження ризик-орієнтованого підходу до відбору і реалізації інвестиційних проєктів. В умовах воєнної економіки традиційні критерії економічної доцільності мають доповнюватися оцінкою безпекових, демографічних, логістичних, інфраструктурних і фіскальних ризиків. Це означає, що рішення про фінансування проєкту повинно прийматися не лише на основі очікуваної прибутковості чи бюджетного ефекту, а й з урахуванням його стійкості до зовнішніх шоків, швидкості запуску, значення для життєзабезпечення громади, можливості масштабування та потенційного мультиплікативного впливу на місцеву економіку. У пріоритеті мають бути проєкти, які поєднують відновлювальний і модернізаційний ефект: енергоефективна реконструкція об'єктів, модернізація комунальної інфраструктури, цифровізація послуг, підтримка місцевого підприємництва, розвиток безпечних логістичних і сервісних рішень. Саме такий підхід забезпечує вищу віддачу від обмежених ресурсів та знижує ймовірність фінансування проєктів із низькою суспільною корисністю [12].

П'ятим напрямом слід вважати цифровізацію фінансового управління, прозорість і постійний моніторинг результатів. У воєнний період дефіцит ресурсів загострює вимоги до підзвітності, оскільки довіра донорів, інвесторів і мешканців дедалі більше залежить від якості фінансового адміністрування. Отже, ефективне використання фінансових та інвестиційних ресурсів потребує впровадження цифрових інструментів бюджетного моніторингу, систем управління проєктним циклом, публічного відстеження виконання програм, показників результативності та процедур внутрішнього контролю. Це не лише мінімізує ризики нецільового або неефективного використання коштів, а й створює інституційні передумови для розширення доступу громад до міжнародних програм підтримки та партнерських ресурсів. У результаті прозорість і цифрова керованість фінансів стають не допоміжними, а безпосередньо продуктивними факторами підвищення ефективності розвитку громади.

Шостим напрямом є зміцнення локальної економічної бази як передумови більш ефективного використання наявних ресурсів. Фінансова ефективність громади не може забезпечуватися виключно через перерозподіл обмежених бюджетних коштів; вона повинна спиратися на відновлення й розширення місцевої податкової бази, підтримку малого та середнього бізнесу, стимулювання релокації підприємств, раціональне використання комунального майна та земельних ресурсів, а також розвиток локальних ринків праці. У цьому сенсі інвестиційна політика громади має бути тісно

інтегрована з її бюджетною політикою: інвестиції повинні сприяти не лише розв'язанню поточних інфраструктурних проблем, а й формуванню нових джерел доходів, робочих місць і стійкої економічної активності. Така логіка дозволяє перейти від моделі «споживання ресурсу» до моделі його відтворення, що є принципово важливим для громад у період війни та повоєнної реконструкції.

Отже, підвищення ефективності використання фінансових та інвестиційних ресурсів громад в умовах воєнної економіки доцільно пов'язувати з реалізацією інтегрованої моделі управління, яка поєднує результативне бюджетування, диверсифікацію джерел фінансування, посилення інституційної спроможності, ризик-орієнтований відбір проєктів, цифрову прозорість і стимулювання місцевої економічної бази. Саме комплексне поєднання цих напрямів дає змогу трансформувати обмежений фінансовий ресурс громади у стійкий інструмент її життєзабезпечення, адаптації та розвитку.

Висновки з проведеного дослідження. Обґрунтовано, що фінансово-інвестиційне забезпечення розвитку територіальних громад в умовах воєнного періоду повинно базуватися на комплексному поєднанні бюджетних, інвестиційних та інституційних механізмів із урахуванням підвищеного рівня ризиків і невизначеності. Доведено, що традиційні підходи до фінансування місцевого розвитку є недостатніми в умовах воєнної економіки та потребують адаптації до нових викликів.

Запропоновано розглядати фінансово-інвестиційне забезпечення громад як інструмент забезпечення їхньої життєстійкості та підготовки до післявоєнного відновлення, що передбачає пріоритетність фінансування критичної інфраструктури, соціальної сфери та проєктів із високим відновлювальним потенціалом. Практична реалізація таких підходів сприятиме підвищенню фінансової спроможності територіальних громад, зниженню міжрегіональної диференціації та формуванню основи для сталого розвитку України в післявоєнний період.

Література

1. Сенищ П. М., Фугело П. М. Фінансово-бюджетна підтримка соціально-економічного розвитку територіальних громад в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 39. С. 45-52. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-39-89.
2. Голинський Ю. О., Нурієва В. Р. Фінансова спроможність громад під час повномасштабної війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск № 55. DOI: 10.32782/2308-1988/2025-54-71.
3. Негода Ю., Олійник Л. Особливості формування бюджетів територіальних громад у воєнний період. *Економіка та суспільство*. 2025. Випуск № 76. DOI: 10.32782/2524-0072/2025-76-60.
4. Волкова Н. Забезпечення фінансової спроможності громад в умовах воєнного стану. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2024. № 2(7). С. 66-71. DOI: 10.54891/2786-6998-2024-2-10.
5. Фросіняк Р. В. Фінансова спроможність територіальних громад в умовах воєнного стану в Україні: управлінські виклики та адаптація. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2025. № 1(9). С. 86-93. DOI: 10.32782/cuj-2025-1-11.
6. Горбова Х. В., Чакій О. І., Мінкович В. Т. Фінансово-інвестиційні ресурси територіальних громад: особливості залучення та використання. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Т. 8. № 1. С. 254-259. DOI: 10.36887/2415-8453-2023-1-37.
7. Письменний В. Реалізація принципів управління фінансами територіальних громад в умовах російсько-української війни. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2024. Вип. 2(31). С. 11-20. DOI: 10.33108/sepd2024.02.011.
8. Жук П. В., Сірик З. О. Інвестиційний потенціал територіальних громад: суть поняття та питання управління. *Регіональна економіка*. 2017. № 2(84). С. 16-22.
9. OECD. *Rebuilding Ukraine by Reinforcing Regional and Municipal Governance*. Paris : OECD Publishing, 2022. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/12/rebuilding-ukraine-by-reinforcing-regional-and-municipal-governance_63099658/63a6b479-en.pdf (дата звернення: 25.03.2025).
10. Шелест О., Бабічев А. Ресурсна забезпеченість бюджету територіальної громади під час воєнного стану. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2023. Т. 15. № 30. DOI: 10.33296/2707-0654-15(30)-17.
11. Фінансова спроможність територіальних громад України в умовах війни / Шуст О. А., Варченко О. М., Крисанов Д. Ф., Герасименко І. О., Драган О. О., Ткаченко К. В., Зубченко В. В. *Економіка та управління АПК*. 2024. № 2. С. 6-30. DOI: 10.33245/2310-9262-2024-193-2-6-30.
12. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> (дата звернення: 25.03.2025).

References

1. Senyshch, P.M. and Fuhelo, P.M. (2022), "Financial and budgetary support for the socio-economic development of territorial communities under wartime conditions", *Ekonomika ta suspilstvo*, Issue no. 39, pp. 45-52, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-89>.
2. Holynskiy, Yu.O., and Nuriieva, V.R. (2023), "Financial capacity of communities during full-scale war", *Ekonomika ta suspilstvo*, Issue no. 55, DOI: [10.32782/2308-1988/2025-54-71](https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-54-71).
3. Nehoda, Yu. and Oliinyk, L. (2025), "Peculiarities of forming the budgets of territorial communities during the wartime period", *Ekonomika ta suspilstvo*, Issue no. 76, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-60>.
4. Volkova, N. (2024), "Ensuring the financial capacity of communities under martial law", *Visnyk Dniprovskoi akademii neperervnoi osvity. Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannia*, no. 2(7), pp. 66-71, DOI: <https://doi.org/10.54891/2786-6998-2024-2-10>.
5. Frosiniak, R.V. (2025), "Financial capacity of territorial communities under martial law in Ukraine: managerial challenges and adaptation", *Tsentrlnoukrainskyi visnyk prava ta publichnoho upravlinnia*, no. 1(9), pp. 86-93, DOI: <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-1-11>.
6. Horbova, Kh.V., Chakii, O.I. and Minkovych, V.T. (2023), "Financial and investment resources of territorial communities: features of attraction and use", *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, Vol. 8, no. 1, pp. 254-259, DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-1-37>.
7. Pysmennyi, V. (2024), "Implementation of the principles of financial management of territorial communities under the Russian-Ukrainian war", *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava*, Iss. 2(31), pp. 11-20, DOI: <https://doi.org/10.33108/sepd2024.02.011>.
8. Zhuk, P.V. and Siryk, Z.O. (2017), "Investment potential of territorial communities: the essence of the concept and issues of management", *Rehionalna ekonomika*, no. 2(84), pp. 16-22.
9. OECD (2022), *Rebuilding Ukraine by Reinforcing Regional and Municipal Governance*, OECD Publishing, Paris, France, available at: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/12/rebuilding-ukraine-by-reinforcing-regional-and-municipal-governance_63099658/63a6b479-en.pdf (access date March 25, 2025).
10. Shelest, O. and Babichev, A. (2023), "Resource provision of the territorial community budget during martial law", *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriya Ekonomika*, Vol. 15, no. 30, DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-15\(30\)-17](https://doi.org/10.33296/2707-0654-15(30)-17).
11. Shust, O.A., Varchenko, O.M., Krysanov, D.F. et al. (2024), "Financial capacity of territorial communities of Ukraine under wartime conditions", *Ekonomika ta upravlinnia APK*, no. 2, pp. 6-30, DOI: <https://doi.org/10.33245/2310-9262-2024-193-2-6-30>.
12. World Bank Group (2025), "Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released", available at: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> (access date March 25, 2025).

Ющик Ю.В.

ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Мета. Обґрунтування підходів до фінансово-інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад України в умовах воєнного періоду з урахуванням обмеженості ресурсів, підвищених ризиків та необхідності забезпечення життєстійкості громад.

Методика дослідження. Методологічною основою дослідження є системний, інституційний, структурно-функціональний та аналітичний підходи. Їх застосування дало змогу розкрити сутність фінансово-інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад у воєнний період, виявити специфіку трансформації бюджетних та інвестиційних механізмів в умовах підвищених ризиків і невизначеності, а також обґрунтувати пріоритетні напрями вдосконалення управління ресурсами на місцевому рівні.

Результати дослідження. Уточнено зміст фінансово-інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад як багаторівневої системи, що поєднує бюджетні, інвестиційні та інституційні механізми управління ресурсами в умовах воєнного періоду. Визначено, що воєнний стан зумовлює трансформацію функціональної ролі місцевих бюджетів, переорієнтацію фінансових потоків на потреби соціального захисту, підтримки внутрішньо переміщених осіб, забезпечення критичної інфраструктури та безпекових заходів, що одночасно обмежує можливості реалізації інвестиційних програм розвитку. Систематизовано фінансово-інвестиційні інструменти розвитку громад та запропоновано напрями підвищення ефективності використання ресурсів.

Наукова новизна результатів дослідження. Поглиблено теоретичний підхід до трактування фінансово-інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад як інтегрованої системи бюджетних, інвестиційних та інституційних механізмів, адаптованої до умов воєнної економіки.

Практична значущість результатів дослідження. Запропоновані підходи можуть бути використані органами місцевого самоврядування при формуванні фінансової політики, розробленні програм місцевого розвитку, підготовці інвестиційних проектів, удосконаленні бюджетного планування та систем моніторингу використання ресурсів.

Ключові слова: фінансово-інвестиційне забезпечення, територіальні громади, воєнний період, воєнна економіка, місцеві бюджети, інвестиційні ресурси, фінансова спроможність, проектне фінансування, життєстійкість громад, післявоєнне відновлення.

Yushchuk Yu.V.

FINANCIAL AND INVESTMENT SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES UNDER WARTIME CONDITIONS

Purpose. The aim of the article is to substantiate approaches to financial and investment support for the development of territorial communities of Ukraine in wartime conditions, taking into account limited resources, increased risks, and the need to ensure the viability of communities.

Research methodology. The methodological framework of the study is based on systemic, institutional, structural and functional, and analytical approaches. Their application made it possible to reveal the essence of financial and investment support for the development of territorial communities during the wartime period, identify the specific features of the transformation of budgetary and investment mechanisms under heightened risks and uncertainty, and substantiate priority areas for improving resource management at the local level.

Findings. The article clarifies the content of financial and investment support for the development of territorial communities as a multilevel system combining budgetary, investment, and institutional mechanisms of resource management under wartime conditions. It has been determined that martial law causes a transformation of the functional role of local budgets and a reorientation of financial flows toward social protection, support for internally displaced persons, maintenance of critical infrastructure, and security measures, while simultaneously limiting the possibilities for implementing investment development programs. The financial and investment instruments for community development have been systematized, and directions for improving the efficiency of resource use have been proposed.

Originality. The theoretical approach to the interpretation of financial and investment support for the development of territorial communities as an integrated system of budgetary, investment and institutional mechanisms adapted to the conditions of the war economy has been deepened.

Practical value. The proposed approaches can be used by local governments in forming financial policy, developing local development programs, preparing investment projects, and improving budget planning and systems for monitoring resource use

Key words: financial and investment support, territorial communities, wartime period, wartime economy, local budgets, investment resources, financial capacity, project financing, community resilience, post-war recovery.

Дата надходження рукопису: 28.07.2025

Дата прийняття рукопису до друку: 01.09.2025

Дата публікації: 30.09.2025